

**การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20**
**Academic Management of Basic Education Institutional
under Secondary Educational Service Area Office 20**

รสรินทร์ สาระดี¹
สุนันท์ แผงศรีสาร²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนจำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 126 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 84 คน หัวหน้างานวิชาการ 42 คน ได้มาโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t การทดสอบค่า F ทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย คือด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = .73) ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = .77) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = .81) และด้านการนิเทศภายใน ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = .90) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20

ABSTRACT

This purpose of the research was to study and compare the academic management condition of basic education institutional under secondary education service area office 20 as perceived by administrators and head of school academic, classified in term of position, working experienced and school size. The sample consists of 126 officers, classified in term of 84

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา อาจารย์ที่ปรึกษา

administrators and 42 head of academic by Krejcie & Morgan's theory (1970) and stratified random sampling. The data were collected by 50 questionnaires with 5 rating scale levels and the reliable was 0.96. The data were presented in the form of percentage, frequency, mean, standard deviation-test (independent samples), F-test (One way ANOVA) and least significant difference by Scheffe'.

The findings of the study were:

1. The opinions of school administrators and academic leaders toward the state of school administration of in the basic schools under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area 20 in general were at a high level

2. The opinions toward the state of academic administration were as follows; the opinions of school administrators and academic leaders, with different position and work experiences, toward the state of academic administration in general were not different. And the opinions of school administrators and academic leaders, from different school size, toward the state of academic administration in general were not different.

Keywords: The Academic Administration, Basic School, The office of Secondary Educational Service, Area 20

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (school Based Decision Making) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เต็มศักยภาพ และตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1) ได้กำหนดงานโรงเรียนไว้ 4 งาน คืองานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป

งานบริหารวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตร ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการพัฒนาการบริการงานวิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพรวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และสถานศึกษาให้สามารถบริหารและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 189 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 126 คน และหัวหน้างานวิชาการ 63 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น

ตำแหน่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา และ หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน

ประสบการณ์ทำงาน จำแนกเป็น ไม่เกิน 5 ปี และ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาและได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการออกเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานวิชาการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 189 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 126 คน และหัวหน้างานวิชาการ 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนนและมาตราส่วนประมาณค่าจัดลำดับ 5 ระดับของ Likert มี 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้รับกลับคืน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) วิเคราะห์การดำเนินการบริหารงานวิชาการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100)

4.51-5.00	หมายถึง มีการปฏิบัติและมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
2.51-4.50	หมายถึง มีการปฏิบัติและมีปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง มีการปฏิบัติและมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง มีการปฏิบัติและมีปัญหาอยู่ในระดับนี้
1.00-1.50	หมายถึง มีการปฏิบัติและมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent samples)
- 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี การของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความคิดเห็นต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมาก ลำดับแรกเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านนิเทศภายใน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสถานศึกษาต่างๆมีนโยบายเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งทำให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานวิชาการมากกว่างานด้านอื่นๆ

2. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าวิชาการที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันมีการประชุม อบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานทางวิชาการมากและบ่อยทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเมื่อมีปัญหาในการทำงานก็ได้ร่วมมือกันปรึกษาและแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้านพบว่าการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเท่ากับขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และการนิเทศภายในทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางตั้งอยู่ในสถานที่ห่างไกล ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมือง มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีงบประมาณสนับสนุนมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาความต้องการของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

Krejcie, Robert V, and Morgan, Earyle W. (1970). Educational and Psychological. **Measurement**. New York : John Wiley, 608-609